

Резолюція

круглого столу з обговорення проєкту Закону України «Про працю»,
винесеного на громадське обговорення Мінекономіки України 23.09.2022

19 жовтня 2022 року

м. Київ

Кожний українець і українка, на своєму робочому місці сьогодні дають відсіч російському агресору, захищають незалежність і виборюють майбутнє для нашої країни. Битва за перемогу і правду вимагає від держави та суспільства щоденної концентрації всіх зусиль для забезпечення стабільного функціонування в умовах воєнного стану. Наші зусилля та звитяга у цій боротьбі визнані світом – Україна стала країною-кандидатом у члени Європейського Союзу й саме тепер час думати про наше післявоєнне майбутнє. Яким воно буде для тих, хто сьогодні воює на фронті, рятує людей у містах і селах, працює на виробництві, зберігає життя дітей під захистом країн-сусідів, навчається, щоб своєю працею відбудувувати зруйноване у війні?

Своєю героїчною боротьбою наша країна демонструє відданість цінностям свободи і демократії, спільним для всіх країн вільного світу. Тепер ми маємо показати реалізацію цих цінностей у законах і правилах, за якими житимемо після війни.

Освітняни, науковці перебувають на своєму фронті, роблять свій посильний внесок у нашу спільну Перемогу – здійснюють формування людського капіталу майбутнього, опрацьовують наукові засади стійкого повоєнного відновлення і розвитку української економіки та суспільства.

Засідання круглого столу об'єднало представників освітянської та наукової спільноти Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Інституту економіки промисловості НАН України, Донецького національного університету імені Василя Стуса, які упродовж багатьох років здійснюють наукове забезпечення розвитку соціально-трудова сфери України та підготовку майбутньої еліти нації.

Вболіваючи за долю України, вчені-трудовики, які представляють різні наукові школи, що функціонують на теренах нашої країни, зібралися, щоб засвідчити підтримку курсу на осучаснення трудового законодавства задля утвердження цивілізованих відносин у сфері праці та свою готовність до активної співпраці.

Учасники засідання круглого столу неодноразово були безпосередніми розробниками, співавторами численних нормативно-правових актів у сфері праці та зайнятості. Цей досвід, а також глибокі знання соціально-трудова проблематики, кращих світових практик і трендів розвитку сфери праці в національній та глобальній економіці, дають нам підстави для занепокоєння глибоко помилковим курсом на беззастережну лібералізацію українського трудового законодавства в разі прийняття проєкту Закону України «Про працю», винесеного Мінекономіки України на громадське обговорення 23.09.2022 (далі – проєкт Закону України «Про працю»).

Глибокий професійний аналіз проєкту Закону України «Про працю» дає підстави говорити про наявність низки позитивних урядових ініціатив, серед

яких: підвищення ролі трудового договору в регулюванні індивідуальних трудових відносин, унормування нових форм зайнятості, визначення ознак існування трудових відносин, збільшення тривалості відпустки та інші.

Водночас, виявляючи соціальну відповідальність і щире переконання у можливості та необхідності прийняття законодавчих актів у сфері праці, що відповідають кращим європейським взірцям, маємо висловити свою незгоду з низкою засадничих принципів, положень, які покладено в основу проєкту Закону України «Про працю».

У той час, коли економічно активне населення боронить країну від підступного ворога, прагне швидкого повернення до мирної, продуктивної, гідної праці, працівникам-переможцям готуються правові засади трудової діяльності, що йдуть у розріз з кращою світовою практикою, міжнародними трудовими нормами, міжнародними зобов'язаннями України щодо входження у європейській соціально-трудова простір з сучасною системою гідної, безпечної праці, яка відповідає інтересам усіх соціальних партнерів – держави, роботодавців, найманих працівників та їх представників.

Вважаємо невинуватим, адже на це немає суспільного запиту з боку суб'єктів соціально-трудова відносин, намагання авторів проєкту Закону України «Про працю» зруйнувати механізми та інструменти регулювання сфери праці і зайнятості, які на міжнародному рівні сформовані та функціонують на засадах трипартизму й соціального діалогу, визначені в ратифікованих Україною конвенціях і рекомендаціях Міжнародної організації праці (МОП), та є опорою міжнародних трудових норм.

Змушені констатувати, що в проєкті Закону України «Про працю» немає регулювання відносин з питань (сфер, процесів), що є основою гідної праці, в яких зацікавлені усі сторони і суб'єкти соціально-трудова відносин. Бракує системних положень про умови та безпеку праці, вирішення колективних трудових спорів, договірне регулювання колективних трудових відносин та ін. Не регламентовані трудові відносини в умовах цифровізації економіки. Відсутні положення з конкретизації прав, обов'язків, відповідальності сторін соціально-трудова відносин і посилення ролі громадянського суспільства в умовах цифрової трансформації економіки, що збільшуватиме ризики втрати працівниками роботи, доходу, здоров'я.

Також категорично не можуть бути підтримані:

– відмова від кодифікації законодавства у сфері праці та перехід до регулювання трудових відносин на основі окремого Закону, оскільки правова система України належить до романо-германського (або континентального) типу, за якого право має кодифікований характер, на відміну від англо-саксонських країн, де переважають норми загального права, права справедливості й прецедентного права;

– беззастережна лібералізація трудових відносин, нівелювання ролі держави в регулюванні трудових відносин як гаранта прав працівників і надання пріоритету роботодавцю та індивідуальним трудовим договорам в регулюванні трудових відносин;

– трактування трудових відносин між сторонами, що практично виводить із сфери регулювання та відповідальності окремих суб'єктів цих відносин (представників працівників та роботодавців);

– звуження, порівняно з чинним законодавством, змісту та обсягів наявних прав працівників і мінімальних гарантій у сфері зайнятості, оплати та умов праці, що є свідченням порушення ст. 22, 64 Конституції України та основоположних конвенцій МОП про фундаментальні трудові права, які ратифіковані Україною;

– зменшення ролі соціального діалогу і договірного регулювання колективних трудових відносин;

– скасування чинності законодавчих актів у сфері праці (з питань оплати праці, відпусток тощо) без закріплення відповідних положень у проекті Закону України «Про працю».

Учасники круглого столу з обговорення проекту Закону України «Про працю» дійшли одностайного рішення і звертаються до Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки України Свириденко Ю.А. з пропозицією щодо відновлення широкого соціального діалогу та створення робочої групи за участі соціальних партнерів, науковців і фахівців у сфері трудового права для підготовки нового проекту Трудового кодексу України, як це передбачено підпунктом 4 пункту 3 розділу II Закону України “Про дерадянїзацію законодавства України” (від 21.04.2022 № 2215-IX), на основі норм європейського і міжнародного законодавства у сфері праці, що забезпечуватимуть гідну та продуктивну працю для жінок і чоловіків в умовах свободи, справедливості, безпеки та людської гідності.

Під час підготовки нового проекту Трудового кодексу України виходити з необхідності дотримання:

– норм ст. 22, 64 Конституції України щодо недопущення звуження змісту та обсягів мінімальних гарантій і наявних прав працівників, забезпечення пріоритету захисту працівника у трудових відносинах;

– положень ратифікованих Україною конвенцій МОП та інших міжнародних договорів у сфері праці та соціального захисту працівників.

Ще раз наголошуємо, що учасники круглого столу є прибічниками осучаснення законодавства про працю та готові долучитися до законотворчої роботи задля утвердження якісних відносин у сфері праці, забезпечення соціального миру і створення умов для повоєнного відновлення та виходу української економіки на траєкторію сталого розвитку. Водночас ми не сприймаємо філософію та концептуальні засади, на яких ґрунтується проект Закону України «Про працю», та закликаємо усіх соціально відповідальних людей дослухатись до наших аргументів.

Українське суспільство заслуговує на домінування європейських трудових цінностей, соціального миру, згуртованості, соціальної відповідальності, реалізація яких для України є життєво необхідною, оскільки саме захищена зайнятість на робочих місцях з гідною оплатою та умовами праці неодмінно буде вагомим аргументом для прийняття рішення про повернення в Україну мільйонів наших громадян, які стали вимушеними мігрантами внаслідок війни.

Направити Резолюцію круглого столу до Міністерства економіки України, ініціатора громадського обговорення, до органів виконавчої та законодавчої влади, які мають безпосереднє відношення до законодавчих ініціатив у сфері праці, а також заінтересованим професійним об'єднанням та громадським організаціям.

Резолюція круглого столу з обговорення проекту Закону України «Про працю» одностайно прийнята його учасниками 19 жовтня 2022 року.

**Організатори та учасники круглого столу
з обговорення проекту Закону України «Про працю», винесеного на
громадське обговорення Міністерством економіки України 23.09.2022 р.**

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана:

1. Анатолій КОЛОТ, Заслужений діяч науки і техніки, д.е.н, професор
2. Галина ЛОПУШНЯК, Заслужений працівник освіти, д.е.н., професор
3. Юрій МАРШАВІН, Заслужений економіст, д.е.н., професор
4. Світлана ЦИМБАЛЮК, д.е.н., професор
5. Андрій ОМЕЛЬЧЕНКО, д.ю.н., професор
6. Ірина ПЕТРОВА д.е.н., професор
7. Ольга БІЛИК к.е.н., доцент
8. Олена БРІНЦЕВА к.е.н., доцент
9. Ірина ВАРІС к.е.н., доцент
10. Алла ВАСИЛИК к.е.н., доцент
11. Тетяна ВОНБЕРГ к.е.н., доцент
12. Оксана ГЕРАСИМЕНКО к.е.н., доцент
13. Наталія ДАНИЛЕВИЧ к.е.н., доцент
14. Олена ДАНИЛЕНКО к.е.н., доцент
15. Олена КИР'ЯНОВА к.е.н., доцент
16. Володимир КИРИЛЮК к.е.н., доцент
17. Тарас КИЦАК к.е.н., доцент
18. Оксана КРАВЧУК к.е.н., доцент
19. Ольга ЛЕОНТЕНКО к.е.н., доцент
20. Марія МАХСМА д.е.н., доцент
21. Оксана ПОПЛАВСЬКА к.е.н., доцент
22. Світлана РУДАКОВА к.е.н., доцент
23. Іван РЯБОКОНЬ к.е.н., доцент
24. Катерина СКІБСЬКА к.е.н., доцент
25. Ганна СМАЛІЙЧУК к.е.н., доцент
26. Христина СТОЛЯРУК к.е.н., доцент
27. Анна ШАНДАР PhD з ек., доцент
28. Людмила ЩЕТІНІНА к.е.н., доцент
29. Алла ІЛЬЄНКО
30. Оксана ЧУБ

Інститут економіки промисловості НАН України:

31. Олександр Амоша академік НАН України, д.е.н, професор
32. Юлія Залознова член-кореспондент НАН України, д.е.н, професор
33. Ольга НОВІКОВА д.е.н., професор
34. Олександр ВИШНЕВСЬКИЙ д.е.н., старший науковий співробітник
35. Олена ХАНДІЙ д.е.н., професор
36. Ярослав ОСТАФІЙЧУК д.е.н., доцент
37. Надія АЗЬМУК д.е.н., доцент
38. Валентина АНТОНЮК д.е.н., професор
39. Вячеслав ЛЯШЕНКО д.е.н., професор
40. Ірина НОВАК к.е.н., доцент
41. Лариса ШАМІЛЕВА к.е.н., старший науковий співробітник
42. Оксана ПАНЬКОВА к.соц.н., старший науковий співробітник
43. Олександр КАСПЕРОВИЧ молодший науковий співробітник.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

44. Лілія АМЕЛІЧЕВА д.ю.н., професор.

Національний авіаційний університет

45. Світлана ВИШНОВЕЦЬКА д.ю.н., професор.

Представники інших установ та організацій

46. Юлія СІМУТИНА д.ю.н, професор, *Інститут держави і права імені В. Корецького*
47. Лариса ЛІСОГОР д.ю.н, професор, *Національний інститут стратегічних досліджень*
48. Тетяна КОСТИШИНА, д.е.н., професор, *Полтавський університет економіки і торгівлі*
49. Галина НАЗАРОВА, д.е.н., професор, *Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*
50. Дмитро ТУЛЕЙ, *Конфедерація вільних профспілок України*
51. Богдан ОВЕРКОВСЬКИЙ, *Профспілка металургів та гірників України*
52. Дмитро САВВА, *помічник народного депутата*

Додатки:

– науково-доповідна записка «Оцінка змісту та пропозиції до проекту Закону України «Про працю», який поданий Міністерством економіки України на громадське обговорення 23.09.2022», підготовлена Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана (на 43 стор.);

– науково-доповідна записка «Оцінка змісту та пропозиції до проекту Закону України «Про працю», який поданий Міністерством економіки України на громадське обговорення 23.09.2022» підготовлена Інститутом економіки промисловості НАН України, Донецьким національним університетом імені Василя Стуса та Національним авіаційним університетом (на 36 стор.).